

Opinia na temat dwu projektów kwalifikacyjnych:

**Podypłomowe Studia Kwalifikacyjne Nauczania Kultury Polskiej i Języka Polskiego
jako Obcego**

i

**Podypłomowe Studia Kwalifikacyjne do Nauczania Drugiego Przedmiotu - Kultury
Polskiej i Języka Polskiego jako Obcego**

oraz jednego projektu doskonalącego:

**Podypłomowe Studia Doskonalące Nauczania Kultury Polskiej i Języka Polskiego
jako Obcego**

Podypłomowe Studia Kwalifikacyjne Nauczania Kultury Polskiej i Języka Polskiego jako Obcego (1) oraz **Podypłomowe Studia Kwalifikacyjne do Nauczania Drugiego Przedmiotu - Kultury Polskiej i Języka Polskiego jako Obcego (2)** adresowane są do absolwentów humanistycznych studiów magisterskich, biegle władających językiem polskim, którzy chcą podjąć pracę w szkołach na wszystkich kontynentach oraz w Polsce i studia te mają dać im uprawnienia do wykonywania zawodu nauczyciela języka polskiego jako obcego/ drugiego. **Podypłomowe Studia Doskonalące Nauczania Kultury Polskiej i Języka Polskiego jako Obcego (3)** adresowane są do osób, które posiadają już uprawnienia nauczycielskie i chciałyby poszerzyć swoje kompetencje w zakresie nauczania języka polskiego jako obcego/drugiego/ odziedziczonego oraz podjąć pracę w placówkach zagranicznych lub komercyjnych polskich ośrodkach nauczania języka polskiego jako obcego. Trzy zgłoszone projekty odpowiadają nie tylko na potrzeby wynikające z faktu migracji rodzin polskich, ale także ze świadomości, że do Polski przyjeżdża coraz więcej obcokrajowców, których dzieci kształcą się w szkołach polskich. Przede wszystkim jednak projekty odpowiadają na potrzeby uchodźców z Ukrainy, którzy po 24 lutego 2022 roku na skutek agresji na ich kraj znaleźli się w Polsce. Są to zatem propozycje, które w sposób profesjonalny odpowiadają na potrzeby wynikające z sytuacji społecznej i politycznej.

Projekty studiów są bardzo ambitne i wyrastają z rzetelnej obserwacji oraz wiedzy na temat potrzeb dzieci i młodzieży uczących się języka polskiego. Osoby przygotowujące studia podypłomowe wyraźnie wskazują na trzy grupy uczniów potrzebujących wsparcia.

W pierwszej są dzieci i młodzież reemigrantów, czyli osób powracających do kraju z różnych obszarów geograficzno-kulturowo-językowych. Dzieci powracające mogą borykać się z różnymi trudnościami od braku sprawności w formułowaniu zdań w języku polskim przez brak umiejętności pisanie i czytania po blokadę w komunikowaniu. Drugą grupę stanowią dzieci obcokrajowców, które w ogóle nie znają języka polskiego, w tym grupę największą stanowią Ukraińcy. Zwykle dzieci te wprowadzane są do szkoły w Polsce i zakłada się, że w środowisku polskojęzycznym nauczą się języka w sposób naturalny. Dzieci te mogą jednak czuć się zagubione z powodu istotnych barier psychologicznych i kulturowych, które utrudniać będą nabywanie nowych umiejętności. Dzieci z traumą wojenną potrzebują szczególnego wsparcia ze strony nauczycieli. Trzecią grupę uczniów języka polskiego, stanowią dzieci, które mieszkają za granicą. Wyniosły z domu różną znajomość języka polskiego lub nie znają go w ogóle i w różnych typach szkół polskich, organizowanych na różnych obszarach geograficzno-kulturowych, mogą znajomość języka, kulturę i literaturę polską poznawać oraz pogłębiać.

Przedstawione programy studiów kwalifikacyjnych i doskonalących, a także założone rezultaty kształcenia pokazują, że twórcy projektów mają pełną świadomość potrzeb wspierania uczniów i doskonale wiedzą, jakie wsparcie konieczne jest dla nauczycieli, aby w sposób profesjonalny, metodyczny i skuteczny mogli pomagać dzieciom i młodzieży na różnych poziomach kształcenia w Polsce i za granicą, a w sytuacji strauumatyzowanych dzieci uchodźczych pomoc ta jest szczególnie ważna. Co istotne, projekty 1. 2. (studia kwalifikacyjne) pozwalają uczestnikom studiów na poszerzenie uprawnień zawodowych. Studia (1) dają bowiem uprawnienia nauczycielskie osobom, które w czasie studiów humanistycznych ich nie zdobyły, natomiast podyplomowe studia (2) adresowane do nauczycieli z uprawnieniami pedagogicznymi dają możliwość nauczania języka polskiego jako kolejnego przedmiotu.

Autorami projektów podyplomowych studiów są pracownicy Szkoły Języka i Kultury Polskiej Uniwersytetu Śląskiego oraz Interdyscyplinarnego Centrum Badań nad Edukacją Humanistyczną UŚ, których osiągnięcia w dziedzinie glottodydaktyki i dydaktyki polonistycznej, a także skuteczności nauczania języka polskiego jako pierwszego, drugiego i obcego są zaświadczone licznymi osiągnięciami w trzydziestoletniej działalności. Autorzy projektów składają zatem taką ofertę zajęć, które pozwolą na wykształcenie kompetentnego nauczyciela, otwartego na potrzeby nie tylko merytoryczne ucznia, ale także psychiczne, emocjonalne, komunikacyjne oraz inne specyficzne, wynikające z niestandardowej sytuacji dziecka i młodego człowieka.

Realizacja wszystkich tych zadań przedstawiona jest spójnie i logicznie w opisie ogólnym studiów, który uzupełniono szczegółowymi efektami kształcenia w czasie

trzysemestralnych studiów kwalifikacyjnych (1).(2.) oraz dwusemestralnych studiów doskonalących. Założono, że uczestnicy studiów kwalifikacyjnych, którzy zdecydują się na realizację kursu trwającego trzy semestry, zostaną wyposażeni w dodatkowe kwalifikacje, zgodne z wytycznymi ujętymi w Obwieszczeniu Ministra Edukacji i Nauki z 6 kwietnia 2021 roku w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela (Dz. U. z 12 maja 2021 r., poz. 890), oraz określonymi w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 lipca 2019 r. w sprawie standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela, Załącznik 1 (Dz. U. z 12 maja 2021 r. poz. 890). Natomiast uczestnicy edycji studiów adresowanych do osób doskonalących kompetencje otrzymali propozycję uczestniczenia w zajęciach trwających dwa semestry.

Siatka godzin jest skonstruowana przejrzysto i wyodrębnia dla studiów (2) trzy sekcje modułowe. W sekcjach rozpisane zostały przedmioty z czterech obszarów kompetencji nauczycielskich: sekcja I zawiera przedmioty, których zaliczenie podnosi kompetencje językoznawcze nauczyciela języka polskiego jako obcego/ drugiego/odziedziczonego. Przyszli nauczyciele przyswajają więc zagadnienia z obszaru gramatyki języka polskiego, ucząc się jednocześnie oglądu problemów gramatycznych na tle innych języków świata. W module tym zamieszczono zagadnienia dotyczące literatury oraz kultury polskiej i funkcji tekstów kultury w nauczaniu języka polskiego jako obcego. Twórcy projektu mają świadomość funkcji literatury i kultury w nauczaniu języka obcego i dlatego proponują zestaw przedmiotów o charakterze literacko-kulturowym, które rozszerzając ogólne horyzonty uczestników studiów, pozwolą im na budowanie ciekawych zajęć z przyszłymi uczniami języka polskiego.

Sekcja II zawiera przedmioty, które mają na celu podniesienie kompetencji metodycznych, a sekcja III skupia się na zajęciach praktycznych. Analogiczny układ przedmiotów w trzech modułach kształcenia zaplanowany jest dla studiów doskonalących umiejętności i wiedzę w zakresie nauczania języka polskiego jako obcego (3). Oba typy studiów zakładają uczestników, którzy mają już uprawnienia do nauczania, dlatego w siatkach godzin studiów (2); (3) nie zaplanowano modułu z przedmiotami pedagogiczno-psychologicznymi. Moduł pedagogiczno-psychologiczny obowiązuje natomiast studentów podejmujących studia kwalifikacyjne Nauczanie Kultury Polskiej i Języka Polskiego jako obcego (1) Przedmioty pedagogiczno-psychologiczne stanowią IV moduł, konieczny dla zdobycia uprawnień do nauczania, mają na celu wyposażenie studentów przede wszystkim w wiedzę o specyficznych potrzebach ucznia z kontekstem migracyjnym, a także uchodźczym, z uwzględnieniem sytuacji dziecka dwujęzycznego. Ta wiedza stanowi bowiem istotny element

Sekcja dydaktyczna jest obszerna, 11 przedmiotów plus praktyki pedagogiczno-psychologiczne. Taki rozkład przedmiotów pokazuje wagę przygotowania psychologiczno-pedagogicznego, które wraz z modulem dydaktycznym stanowią najważniejszy komponent studiów. Na liczbę przedmiotów w module dydaktycznym poza praktykami zawodowymi, które pozwolą na weryfikację przede wszystkim umiejętności nauczycieli, składają się warsztaty pisania, projektowanie lekcji językowych i literackich, zajęcia z dydaktyki literatury i języka, a także zajęcia nastawione na pokazanie możliwości wykorzystania współczesnych technologii w glottodydaktyce oraz sposoby sprawnego i zobiektywizowanego sprawdzania osiągnięć uczniów.

Enz. Joshua